

Félagsleg undirboð og brotastarfsemi verði ekki liðin á vinnumarkaði

Einn fylgifiska stórauinnar ferðapjónustu og byggingaframkvæmda síðustu ár eru aukin félagsleg undirboð á vinnumarkaði og bein misnotkun á fólki sem kemur hingað til lands að vinna. Aðildarfélag Starfsgreinasambands Íslands hafa orðið vör við þessa þróun ásamt ótal birtingamynda félagslegra undirboða.

Má þar nefna:

- Ólöglega sjálfboðaliðastarfsemi
- Launastuld
- Ófullnægjandi ráðningasamninga
- Misnotkun á vinnandi fólki
- Brot á ákvæðum um hvíldartíma
- Óviðunandi aðbúnað
- Misnotkun í tengslum við útleigu íbúðarhúsnæðis í eigu atvinnurekanda

Að mati formanna Starfsgreinasambands Íslands er ekki nóg að gert. Þörf er á grettistaki af hendi stjórnvalda við að berjast gegn ótal birtingamyndum félagslegra undirboða.

Formenn aðildarféлага Starfsgreinasambandsins krefjast þess að stjórnvöld hefji þegar í stað vinnu við úrbætur á sviði eftirlits og lagasetningar og leggist á árarnar með stéttarfélagunum til að uppræta félagsleg undirboð. Það er óþolandi og með öllu ólíðandi að uppsveifla í efnahagslífinu sé að hluta til drifin áfram af misnotkun á vinnandi fólki.

Eftirlit: Samræma þarf og þetta vinnustaðaeftirlit út um allt land. Þegar best hefur til tekist hafa Vinnueftirlitið, Vinnumálastofnun, Ríkisskattstjóri, lögreglan og stéttarfélagin sameinast um aðgerðir á ákveðnum svæðum og nýtt þau úrræði sem hver og ein stofnun hefur.

Því miður hefur verið misbrestur á þessari samræmingu síðustu misseri og ljóst að flókið getur reynst að samræma svo marga aðila til aðgerða. Nauðsynlegt er að greina hver hefur hvaða heimildir og formgera samráð og samstarf betur. Þá þarf að styrkja stoðir eftirlitsins þannig að fulltrúar viðkomandi stofnana geti einnig haft eftirlit með aðbúnaði og kjörum vegna húsnæðis ef atvinnurekandi er jafnframt leigusali.

Viðbrögð við launapjófnaði: Að mati SGS er kominn tími til að sérstaklega verði refsað fyrir launapjófnað með sektargreiðslum. Í dag geta stéttarfélagin einungis gert kröfu um afturvirkar launagreiðslur með dráttarvöxtum.

Þeir atvinnurekendur sem vísvitandi stela launum af starfsfólki standa því einungis frammi fyrir því að þurfa að greiða launin ef upp um þá kemst og viðkomandi starfsmaður krefur þá um launin. Stéttarfélagin gera annars vegar greinarmun á þeim atvinnurekendum sem vegna vanþekkingar greiða rangt og leiðrétt laun gagnvart öllum starfsmönnum eftir athugasemdir og hins vegar þeim atvinnurekendum sem síendurtekið og meðvitað stela launum frá starfsfólki. Hörd refsing verður að fylgja slíku háttalagi.

Upprætum ólögleg sjálfboðastörf: Alþýðusamband Íslands og Samtök atvinnulífsins hafa gert samkomulag um hvað telst til vinnu sem greitt skal fyrir. Bændasamtök Íslands og Starfsgreinasamband Íslands hafa einnig gert með sér svipað samkomulag. Stéttarfélagin hafa ítrekað orðið þess áskynja að atvinnurekendur fara á svig við þennan ramma og lög sem gilda um endurgjald fyrir vinnu. Það er sjálfstætt verkefni að rannsaka sjálfboðastörf hér á landi, sérstaklega í landbúnaði og ferðapjónustu. Rík áhersla á sjálfboðaliðastörf í þessum atvinnugreinum grafa undan vinnumarkaðnum og samkeppnisstöðu fyrirtækja. Áríðandi er að benda á að sjálfboðaliðar eru oft en ekki ótryggðir ef eitthvað kemur uppá. Slík brot eru skýr dæmi um félagsleg undirboð sem brýnt er að taka á með fullum þunga og beita sektarákvæðum ef til þarf.

Aðgerðaráætlun gegn mansali: Ein versta mynd félagslegs undirboðs er mansal á vinnumarkaði og hafa stéttarfélögin beðið eftir aðgerðaráætlun síðustu tvö árin. Það er löngu tímabært að stjórnvöld geri það sem til þeirra friðar heyrir til að uppræta mansal enda þolinmæði þeirra sem sjá skelfilegar afleiðingar mansals löngu þrotin.